

2.4.2014

Valtiovarainministeriö

Lausuntopyyntönnö 4.2.2014/VM064:01/2012

NAKKILAN KUNNAN LAUSUNTO VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

Nakkilan kunta esittää lausuntonaan seuraavaa:

Valtionosuusjärjestelmän uudistuminen merkitsee mm. Nakkilan kunnan kannalta suuria muutoksia. Hallituksen esityksessä tätä muutosta lievennetään 5 vuoden siirtymäkaudella. Siirtymätasaus, jossa vertailun lähtökohta on kunnan vuoden 2014 valtionosuus, esitetään mitoitettavaksi seuraavasti:

Muutos v. 2015	+/- 50 €/asukas
Muutos v. 2016	+/- 100 €/asukas
Muutos v. 2017	+/- 180 €/asukas
Muutos v. 2018	+/- 260 €/asukas
Muutos v. 2019	+/- 380 €/asukas

Järjestelmä olisi täysimääräisesti voimassa vuodesta 2020 lähtien. Nakkilan kunnan osalta valtionosuusjärjestelmän vaikutus on kunnan talouteen niin mittava, että siirtymäkauden tulisi olla vielä esitettyä pidempi ja alkuvuosien siirtymätasaus asukasta kohti esimerkiksi puolet ehdotetusta määrästä. Ehdotettu valtionosuusjärjestelmän muutos merkitsee Nakkilan kunnan osalta suuria palvelurakenteen muutostarpeita, joissa päätöksenteko ja täytännönpano edellyttävät useamman vuoden aikajännettä.

Valtionosuusjärjestelmän uudistuksessa on myönteistä kriteerien määrän vähentäminen. Kriteerien perusteiden ja niiden kuntakohtainen arviointi ei ole ollut kunnassa mahdollista. Kunnille tulee tuottaa riittävästi valtionosuuskriteereihin perustuvaa tilasto- ja tutkimustietoa, jonka perusteella valtionosuuksien laskennallisia perustietoja voidaan arvioida.

Koska ikärakenteeseen perustuva painoarvo on merkittävä ja ikäryhmäperusteiden hinnoittelu muuttuu uudistuksessa voimakkaasti, tulisi jokaisen ikäryhmän laskennalliset kustannukset perustella hyvinkin tarkasti. Tällöin myös kunnalle muodostuisi selkeämpi näkemys siitä, onko sen omassa kustannusrakenteessa tiettyjen ikäryhmien osalta havaittavissa selkeitä poikkeamia.

Sairastavuustekijän suhteellinen osuus on kasvanut merkittävästi uudessa mallissa. Nykyisessä mallissa, jossa kriteereitä on enemmän, tiettyjen tekijöiden määrä kuten esim. lastensuojelu ja vammat on huomioitu erikseen. Mm. kyseiset tekijät ovat yksikkökustannuksiltaan kunnan kannalta erittäin suuria ja uudessa järjestelmässä on mahdollista, että kunnalle aiheutuu näistä huomattavia kustannuksia, mutta uudet kriteerit eivät riittävästi näitä tekijöitä huomioisi.

Järjestelmän muutoksen vaikutus 6001 - 10000 asukkaan kunnissa on arvioitu olevan yhteensä - 38,7 milj. euroa ja muutos euroa/asukas olisi kuntaryhmässä keskimäärin - 90 euroa. Hallituksen esityksen mukaan kuntakokoryhmittäin valtionosuuden lisäykset painottuvat suurimpiin yli 100000 asukkaan kuntiin. Vähennykset ovat suurimmat alle 10000 asukkaan kunnissa. Satakunnan maakunnassa vähennys on 180 euroa/asukas. Kymenlaakson maakunnassa vaikutus on + 73 euroa/asukas. Valtionosuusjärjestelmän muutos vaikuttaa siten heikentävästi koko maakunnan kuntien talouteen ja edelleen asukkaiden palveluihin.

Ehdotetun uuden valtionosuusjärjestelmän perusrakenne: laskennalliset kustannukset, kuntien omarahoitusosuus, laskennallinen peruspalvelujen valtionosuus, lisäosat, verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus, valtionosuuksiin tehtävät lisäykset ja vähennykset sekä siirtymätasaukset, on selkeä.

Kunnan valtionosuus määräytyisi uudessa järjestelmässä ikärakenteen, sairastavuuden, asukastiheyden, työttömyysasteen, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden ja koulutustaan mukaan. Laskennallisten kustannusten ja määräytymisperusteiden lähtökohtana olisi perushinta, joka vahvistettaisiin asetuksella vuosittain kustannustenjaon perusteella. Lisäosien perushinnat vahvistettaisiin asetuksella vuosittain.

Ehdotettu uusi sairastavuuskriteeri muodostuu terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon osatekijöistä ja niihin sisältyvistä kustannustekijöistä. Kullekin kustannustekijälle on annettu tutkimuksella oma paino tekijän yleisyyden ja sen aiheuttaman kustannuksen perusteella. Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon kustannukset lasketaan yleisimpien kansantautien ja työkyvyttömyyden perusteella. Sosiaalihuollossa kustannusta selittävänä tekijänä on pelkästään työkyvyttömyys.

Uuden järjestelmän merkittävien kustannusvaikutusten vuoksi ja uusien kriteerien perusteella siirtymäaika tulisi pidentää ja siirtymäkustannuksia kuntien osalta tasata.

Uuteen valtiosuuslakiin tulisi kirjata säännös uudistuksen perusteellisesta vaikutusten arvioinnista esim. viiden vuoden kuluttua uudistuksen voimaantulemisesta.

NAKKILAN KUNNANHALLITUS



Kalevi Viren
Kunnanjohtaja



Matti Sjögren
Hallintojohtaja